

Limburgse kansen voor heel Nederland

provincie
Limburg





Inhoudsopgave

Introductie	6
Chemelot	9
Energie van en voor Limburg	13
Limburg Centraal	17
Sociaal en veerkrachtig Limburg	21
Landelijk gebied Limburg	25
Limburgse Defensie Agenda	29
Trinationaal onderwijs en arbeidsmarkt	33
Einstein Telescope	37

Introductie

Met scherpe proposities die provinciaal initiatief koppelen aan rijksprioriteiten toont Limburg daadkracht! Als ambitieuze en grensverleggende provincie reiken we de hand om samen duurzame coalities te vormen en Nederland vooruit te helpen. Hier werken we aan grensverleggende wetenschap, duurzame industrie, een eerlijke energietransitie én de krijgsmacht van morgen. We zetten in op maatwerk en kansen, op trinationaal onderwijs en investeren in een vitale arbeidsmarkt over grenzen heen, ontwikkelen het rijke landelijk gebied waar Limburg om bekend staat. Dat doen we in volledige balans met de verbetering van onze infrastructuur en bereikbaarheid. Tegelijkertijd werken we aan onze woonvoorzieningen en bouwen we met tal van partners aan een sociale, gezonde en veilige leefomgeving voor alle Limburgers. Onze provincie is een broedplaats voor nationaal beleid op het gebied van energie, veiligheid, educatie en leefbaarheid.

Met sterke internationale netwerken, toonaangevende kennisinstituten en een doe-mentaliteit versnellen we oplossingen die Nederland en Europa kracht geven. Limburg stelt overtuigend vast dat brede welvaart, een rechtvaardige energietransitie en slimme verbindingen geen toekomstmuziek zijn, maar dagelijkse praktijk. Van toekomstgerichte dorpen tot innovatieve campussen: nergens is de visie en daadkracht zo tastbaar als hier. Deze brochure bundelt acht strategische kansen waarmee Limburg leiderschap toont en we Den Haag uitnodigen om mee te bouwen aan een krachtige provincie. Ontdek hoe Limburg bouwt aan een sterke, veerkrachtige en innovatieve samenleving, als onmisbare schakel voor het Nederland van morgen.





Chemelot

Industriecluster Chemelot in Sittard-Geleen is van nationaal belang als geïntegreerd chemiecluster en koploper in de verduurzaming van de industrie. Het is het één van de meest geïntegreerde chemiecomplexen van Europa en biedt direct en indirect werk aan ruim 33.000 mensen. Chemelot levert een belangrijke bijdrage aan innovatie, defensie, gezondheid en de circulaire economie. De samenwerking met kennisinstellingen op de Brightlands Chemelot Campus zorgt ervoor dat nieuwe technologieën snel kunnen worden ontwikkeld en toegepast in de praktijk.

Het behoud en de doorontwikkeling van Chemelot draagt bij aan de strategische autonomie van Nederland en het versnellen van de transitie naar een klimaatneutrale industrie. Om dat te kunnen realiseren is het van essentieel belang dat een cruciale randvoorwaarden worden geregeld en verankerd.



1

Versnelling van energie- en grondstoffeninfrastructuur

De aanleg van de Delta Rhine Corridor (DRC), 380 kV-verbindingen en waterstof- en CO₂-leidingen zijn essentieel voor de transitie van Chemelot naar klimaatneutraliteit. Deze infrastructuur versterkt niet alleen de industriële netwerken, maar draagt ook direct bij aan het nationale energie- en klimaatbeleid én aan de strategische autonomie van Nederland op het gebied van grondstoffen en energie. Het is essentieel dat deze verbindingen geen verdere vertraging oplopen na 2033. Een volwaardige aftakking van de DRC naar Chemelot is cruciaal voor het behoud van de strategische autonomie van de industrie in Nederland.



2

Maatwerk voor versnelling industriële verduurzaming

Chemelot heeft behoefte aan maatwerkafspraken voor vergunningverlening, financiering en innovatie om verduurzamingsprojecten versneld te realiseren. Dit sluit naadloos aan bij de kabinetsinzet op maatwerk voor industrieclusters en versnelt de transitie naar een duurzame economie, met behoud van werkgelegenheid en internationale concurrentiekracht. Het is essentieel dat deze industriële maatwerkafspraken er zo snel mogelijk komen.



Level playing field en stabiel investeringsklimaat

Om investeringen aan te trekken is een consistent en betrouwbaar regelgevend kader nodig, zonder extra nationale eisen bovenop Europese normen. Dit bevordert een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor duurzame industrie en versterkt de geloofwaardigheid van het Nederlandse industriebeleid in Europees perspectief.

Meer info
via deze
QR code







Energie van en voor Limburg

Met 'Energie van en voor Limburg' levert Limburg een samenhangend aanbod dat bijdraagt aan de energiezekerheid, duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid in Nederland. Dit gebeurt door samenwerking tussen provincie, gemeenten, energiegemeenschappen, kennisinstellingen, industrie en het Rijk. Limburg pakt zo regionale uitdagingen aan en versterkt tegelijk de nationale klimaat- en energieambities.

1

Limburg als voorbeeldregio voor een eerlijke energietransitie

Limburg heeft relatief veel slecht geïsoleerde particuliere woningen en gezinnen die leven in energiearmoede. Met de Provinciale Energiedienstenmaatschappij (PEM) neemt Limburg verantwoordelijkheid door samen te werken aan isolatie, energiegemeenschappen en projecten zoals coöperatieve energy-hubs en warmte- of groen-gasprojecten. Dit versterkt sociale cohesie, verlaagt structureel energielasten en geeft inwoners meer zeggenschap en (mede) eigenaarschap. Limburg toont zo aan dat de energietransitie sociaal en inclusief kan zijn, armoede bestrijdt, draagvlak vergroot en publieke middelen effectief inzet voor kwetsbare groepen, geheel in lijn met nationale en Europese ambities zoals het Social Climate Fund (SCF). Hier wordt ook de PEM aanpak aan gekoppeld.

2

Limburg als strategisch knooppunt in het energiesysteem

Dankzij de unieke ligging is Limburg strategisch belangrijk voor internationale energiestromen tussen Nederland, België en Duitsland. De energieknooppunten Maasbracht en Chemelot/Graetheide spelen een (inter)nationale sleutelrol in de duurzame energie- en circulaire transitie. Door de grote vraag naar energie-infrastructuur, industrie en circulaire initiatieven in gebieden met al hoge ruimtedruk en opgaven voor leefbaarheid, natuur, water, mobiliteit, wonen en economie, neemt de provincie samen met het Rijk en partners de regie op een gebiedsgerichte aanpak.

Tegelijkertijd zet de regio in op decentrale oplossingen zoals energiegemeenschappen, warmtenetten, geothermie, energiehubs en opslag. Zo combineert Limburg robuuste nationale infrastructuur met lokaal eigenaarschap en draagt de regio bij aan leveringszekerheid, netstabiliteit en grensoverschrijdende samenwerking, in lijn met de nationale en Europese agenda.



Corridor Energie-infrastructuur via Limburg voor de euregio

De energietransitie vereist toekomstbestendige infrastructuur, zoals robuuste 150kV- en 380kV-verbindingen, gelijkstroomlijnen van Wind op Zee naar Maasbracht en Graetheide, een waterstofnetwerk, een CO₂-backbone voor Chemelot en een multifunctioneel buissysteem in de Delta Rhine Corridor. Met Chemelot als tweede industriecluster en bedrijven als Rockwool en Smurfit zijn deze projecten van nationaal belang. Limburg heeft al gronden en besluiten voorbereid, maar versnelling door het Rijk is nodig. Investerings leveren direct maatschappelijk en economisch rendement: minder netcongestie, een sterkere concurrerende Nederlandse industrie, betere energie-zekerheid en bijdragen aan klimaat- en NAVO-doelen. Zo wordt Limburg een motor voor groene industrie en circulaire productie, en verstevigt het de strategische positie van Nederland in Europa.

Meer info
via deze
QR code





A vertical photograph on the left side of the page shows a woman with short brown hair, wearing a red patterned dress over a white top, standing on a train platform. She is looking towards a blue high-speed train that is blurred in the background. The platform has a metal railing and a building with windows is visible in the distance.

Limburg Centraal

Het realiseren van ruim 30.000 woningen rond de zes Limburgse intercitystations is de kern van 'Limburg Centraal'. Met deze verstedelijkingsstrategie werkt Limburg aan een toekomstbestendig woon-, werk- en leefklimaat en levert het een bijdrage aan de nationale en regionale woningbouwopgave in het hart van de EU. De strategie speelt in op demografische veranderingen en veranderende Nederlandse- en Limburgse woonbehoeften en benut de beschikbare ruimte in Limburgse steden. Strategische en duurzame verstedelijking versterkt zo de economie, voorzieningen en leefbaarheid in de regio én Nederland.

1

Limburg draagt bij aan verstedelijking Zuid-Nederland

Nederland kent een grote behoefte aan meer woon, werk en ontspanruimten. Het rijk speelt met de nota Ruimte in op meer sturing en balans, waarbij stedelijke regio's in Noord, Oost en Zuid-Nederland een grotere rol krijgen bij de verstedelijkingsopgaven. Om een bijdragen te leveren, werkt Limburg samen met partners aan de verstedelijkingsstrategie 'Limburg Centraal', gericht op de bouw van 30.000 woningen rondom de zes intercitystations. Limburg intensificeert bovendien de samenwerking met Noord-Brabant, met gezamenlijke aandacht voor verdichting rond IC-stations en een integrale, samenhangende aanpak voor de verstedelijking in Zuid-Nederland. Woningbouw wordt in Limburg gezien als motor voor economische groei en verbetering van de leefbaarheid. Limburg roept op om deze gebieden aan te merken als grootschalige woningbouwlocaties, om de gezamenlijke ambities op het gebied van wonen, economie en leefomgeving waar te maken.

2

Grootschalige woningbouw vraagt om passend instrumentarium

Limburg heeft geen 'Grootschalige Woningbouwlocatie met Rijksregie' toegewezen gekregen, terwijl Limburg Centraal wel ruimte biedt voor grootschalige woningbouw. Hierdoor ontbreekt financiering voor gebiedsgerichte maatregelen zoals infrastructuur en voorzieningen, die nodig zijn voor een integrale en toekomstbestendige ontwikkeling van de stationsomgevingen. Limburg Centraal krijgt daardoor niet het maatwerk dat landelijke grootschalige locaties wel ontvangen.

Daarom pleit Limburg, als toewijzing uitblijft, voor een flexibel verstedelijkingsbudget onder provinciale regie, zodat de noodzakelijke verstedelijking samenhangend en toekomstbestendig gerealiseerd kan worden. Op deze manier kan Limburg alsnog bijdrage aan een duurzame en toekomst bestedige oplossing van de nationale woningbouw opgave.

3

Spoorknoop Eindhoven als sleutelproject

Een grondige aanpak van Spoorknoop Eindhoven is cruciaal voor betere (inter)nationale treinverbindingen en de ontsluiting van Limburg richting Aken, Luik, Düsseldorf en de intercitystations in Limburg. Deze spoorknoop belemmert nu direct de woningbouwambities in Limburg: 29% van de Limburgse woningen/inwoners ligt binnen een half uur van Eindhoven, vrijwel de hele provincie binnen een uur. Investeren in deze spoorknoop versterkt de nationale mobiliteit, duurzame infrastructuur en de economische kracht van Zuid-Nederland.

Meer info
via deze
QR code







Sociaal en veerkrachtig Limburg

Limburg kent relatief veel kwetsbare wijken en dorpen die structurele ondersteuning nodig hebben om sociaal en economisch weerbaar te worden. In deze gebieden is er vaak sprake van een concentratie van armoede waardoor zich verschillende problemen opstapelen, zoals oplopende schulden, achterstanden op school en uiteindelijk een huidige én toekomstige generatie met een kloof tot arbeidsmarkt en maatschappij. In samenwerking met lokale overheden, maatschappelijke organisaties en bewoners is de Provincie Limburg gestart met een gebiedsgerichte aanpak gestart in acht wijken en dorpen. Deze aanpak levert niet alleen lokale verbetering op, maar biedt ook inzichten en interventies die toepasbaar zijn voor heel Nederland.

1

Doorbraakaanpak als voorbeeld voor Nederland

Het verbeteren van kwetsbare wijken vraagt om volharding, samenwerking en ruimte om te leren om domeinoverstijgend en vernieuwend aan de slag te gaan. In acht Limburgse focusgebieden wordt daarom gewerkt aan een integrale en langjarige aanpak, waarin partners samen interventies ontwikkelen, kennis delen en belemmeringen in beleid en uitvoering benoemen én oplossen. Door onze unieke Limburgse aanpak te koppelen aan regionale, landelijke en Europese programma's voor gezondheid, armoedebestrijding, kansengelijkheid en leefbaarheid en veiligheid, versterken we samen de weerbaarheid waar dat het hardst in de samenleving nodig is. Daarmee laat Limburg zien dat vooruitgang mogelijk is wanneer we kiezen voor gezamenlijke verantwoordelijkheid en samenwerking en biedt het een waardevol voorbeeld voor heel Nederland.

2

Eén overheid, zonder barrières

Voor structurele verbetering is een gecoördineerde inzet van de overheid nodig, zonder versnippering over verschillende ministeries, maar met één betrouwbare en benaderbare Rijksvertegenwoordiger als partner. Deze Rijksvertegenwoordiger kan zorgen voor een gecoördineerde inzet van het Rijk. Vanuit haar rol als middenbestuur wilt de Provincie Limburg een verbindende rol tussen het Rijk en de lokale uitvoering vervullen. Dit ondersteunt de kabinetsdoelen voor integrale gebiedsgerichte samenwerking en versterkt de uitvoeringskracht op lokaal niveau.



Generatielange aanpak voor bestaanszekerheid en leefbaarheid

Limburg pleit voor een generatielange inzet op bewezen effectieve interventies om de leefbaarheid, gezondheid, bestrijding van (energie)armoede en bestaanszekerheid in kwetsbare wijken en dorpen duurzaam te verbeteren.

Denk hierbij aan programma's als Kansrijke Start en de Gezonde Basisschool van de toekomst. Hiervoor zijn structurele middelen en een strategisch partnerschap met het Rijk nodig. Deze aanpak sluit aan bij nationale doelen voor preventie, bestaanszekerheid en een sterke sociale basis, en past binnen de langetermijnvisie van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

Meer info
via deze
QR code





Landelijk gebied Limburg

Limburg wil haar Natura 2000-gebieden in goede staat brengen zonder de leefbaarheid en het economisch perspectief van het landelijk gebied uit het oog te verliezen. Een gebieds-gerichte aanpak waarin landbouw, natuur en ruimtelijke ontwikkeling in balans worden gebracht, kan als voorbeeld dienen voor heel Nederland. Om een gezonde toekomst van het landelijk gebied in Limburg te kunnen realiseren is samenwerking met het Rijk niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk.



1

De Peel als nationale voorbeeldregio

De Peel is bij uitstek geschikt om te laten zien hoe hoogproductieve landbouw, kwetsbare natuur, hydrologisch herstel en verstedelijkingsdruk in balans kunnen worden gebracht. Limburg wil hier nationaal leiderschap tonen met een aanpak die werkt in de praktijk. Dit sluit aan bij de landelijke behoefte aan schaalbare voorbeelden van integrale gebiedsontwikkeling en draagt bij aan het herstel van vertrouwen tussen overheid en regio.

2

Legalisering van PAS-melders als basis voor vertrouwen

Voor perspectief in de agrarische sector is snelle duidelijkheid en legalisering van PAS-melders cruciaal. Zonder oplossing blijft de onzekerheid voortduren en stopt zowel de transitie als de broodnodige innovatie op het platteland. Legalisering vervult een kabinetsbelofte, voorkomt juridische stagnatie in de stikstofaanpak en biedt rust en ruimte aan zowel boeren als beleid.

3

Behoud van Limburgs grasland

Het Limburgse grasland is een natuurlijke verdedigingslinie tegen overstromingen en droogte én een stille kracht in de stikstofaanpak. Het beschermt niet alleen het landschap, maar ook de leefbaarheid van dorpen en het toekomstperspectief van boeren. Behoud van dit grasland is politiek goud: het levert stikstof- en klimaatwinst op zonder ingrijpende maatregelen in de veestapel of regionale economie. Met slimme, haalbare oplossingen realiseren we zichtbare resultaten voor nationale en Europese doelen, mét draagvlak in de regio.

Meer info
via deze
QR code





Limburgse Defensie Agenda

Limburg biedt met de Defensie Agenda een concreet en samenhangend aanbod waarmee de regio actief wil bijdragen aan de veiligheid, weerbaarheid en strategische autonomie van Nederland. Samenwerking tussen Defensie, regionale overheden, kennisinstellingen en industrie is daarbij cruciaal. Limburg loopt hiermee voorop ten opzichte van andere regio's en laat zien hoe regio en Rijk elkaar kunnen versterken met betrekking tot de defensie-opgaven. Om daar versneld invulling aan te geven bieden wij de helpende hand.

1

Limburg als voorbeeldregio voor snelle realisatie NPRD

Limburg heeft zich actief aangeboden om prioritaire opgaven uit het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) versneld te realiseren en beschikt daarvoor over zowel fysieke ruimte als bestuurlijke bereidheid. Dit sluit aan bij de nationale urgentie om Defensie-opgaven snel uit te voeren en draagt via regionale uitvoering bij aan de weerbaarheid en nationale veiligheid van Nederland.

2

Nationale prioriteit met internationale impact

Kennisinstellingen in Limburg hebben zich voorbereid op het opleiden van arbeidskrachten voor Defensie en werken in co-creatie aan gerichte opleidingen en leerlijnen. Deze aanpak sluit aan bij de doelstellingen van een toekomstbestendige krijgsmacht en een weerbare economie, en verbindt onderwijs, arbeidsmarkt en strategische autonomie.



Economische motor voor talent, campus en regio

De Limburgse maakindustrie en de Brightlands Chemelot Campus, met het Defense Centre of Excellence, bieden unieke mogelijkheden om Defensie snel te ondersteunen met slimme materialen en flexibele productielijnen. Dit versterkt de Nederlandse positie op het gebied van strategische productiecapaciteit, innovatie en Europese industriële samenwerking, en sluit aan bij NAVO-doelstellingen en nationale industriële veiligheid.

Meer info
via deze
QR code







Trinationaal onderwijs en arbeidsmarkt

De regionale kennis- en onderwijsinstellingen (wo, hbo en mbo) in Limburg spelen een sleutelrol in het versterken van de leefbaarheid, het verdienvermogen en de sociale cohesie in de regio. In een grensgebied waar grote multinationals relatief schaars zijn, investeren deze kennisinstellingen in fundamenteel en praktijkgericht onderzoek, vakmanschap en beroeps- onderwijs. Zij leiden het talent op dat onmisbaar is voor de (eu)regionale economie en werken intensief samen met het bedrijfsleven. Met een grensoverschrijdende oriëntatie en nauwe verbinding met de Brightlands campussen dragen deze instellingen niet alleen bij aan innovatie en brede welvaart in Limburg, maar ook aan het nationale belang van een sterke, toekomstbestendige kennisinfrastructuur.

1

Behoud en versterking van regionaal opleidingsaanbod

Limburg vraagt om ruimte in wet- en regelgeving met maatwerk voor krimp- en grensregio's, zoals voorgesteld in het nieuwe internationaliseringsbeleid. Dit houdt onder meer in: ruimte voor anderstalige opleidingen om internationaal talent aan te trekken én structurele bekostiging bij dalende studentenaantallen, zodat cruciale opleidingen behouden blijven. Deze inzet is essentieel voor brede welvaart, sociale cohesie en een toekomstbestendige beroepsbevolking in grens- en krimpregio's en sluit aan bij het rapport Elke Regio Telt.

2

Maatwerk en experimenteerruimte voor tri-nationaal onderwijs

Limburg werkt samen met grensoverschrijdende onderwijsinstellingen aan de ontwikkeling van trinationale curricula, wat het Europese profiel versterkt en de aantrekkingskracht op (tri)nationaal talent vergroot. Om dit mogelijk te maken is experimenteerruimte nodig, zodat onderwijsinstellingen niet worden belemmerd door nationale regelgeving of administratieve drempels. Dit ondersteunt de strategische positie van Nederland als internationale kennisregio en sluit aan bij het streven naar strategische autonomie en versterkte samenwerking binnen de EU.

3

Leven Lang Ontwikkelen (LLO) via regionale infrastructuur

In Limburg is een gezonde arbeidsmarkt cruciaal, zeker gezien de vergrijzing en ontgroening. Daarom wordt gewerkt aan het Actieprogramma Talent Charter, waarin publieke onderwijsinstellingen, werkgevers en overheden intensief samenwerken. De rode draad in het programma is scholing van de beroepsbevolking. Het opleidingsniveau heeft direct invloed op de arbeidsparticipatie, arbeidsmarktpositie, vitaliteit en arbeidsproductiviteit van de beroepsbevolking. Voor structurele uitvoering is blijvende financiering en een actieve rol van het Rijk onmisbaar. Deze aanpak sluit aan bij de regionale Vakmanschapsagenda 2030 van het mbo onderwijs. In deze lobby wordt samengewerkt met de andere provincies, VNG, en sociale partners.

Meer info
via deze
QR code







Einstein Telescope

De Einstein Telescope is een internationaal project dat Nederland, België en Duitsland de kans geeft om zich te positioneren als wetenschappelijke en technologische koploper.

De mogelijke vestiging van deze unieke faciliteit in Zuid-Limburg biedt enorme kansen op het gebied van kennis, economie, grensoverschrijdende samenwerking en Europese positionering.

De baanbrekende ondergrondse detector kan zwaartekrachtgolven meten die Einstein al een eeuw geleden voorspelde. De verwachting is dat het baanbrekende resultaten gaat leveren op wetenschappelijk gebied over ons universum. Nederland heeft reeds 870 miljoen euro gereserveerd uit de tweede ronde van het Nationaal Groeifonds, bijna eenderde van het verwachte totaalbedrag. Samen met België en Duitsland wordt een bidbook ingediend. In 2026 bepalen de in het project deelnemende Europese landen waar de Einstein Telescope komt.

1

Europese wetenschappelijke topregio

De Einstein Telescope versterkt de grensregio van Nederland, België en Noordrijn-Westfalen als dé grensoverschrijdende Europese hotspot voor wetenschap, hightech en data-innovatie. In aanloop naar het project wordt de Einstein Academy ontwikkeld om het middelbaar en hoger beroepsonderwijs aan te laten sluiten bij de wetenschappelijke ontwikkelingen en de toekomstige vraag uit het bedrijfsleven voor hoogwaardig opgeleid personeel. De Einstein Academie zoekt ook de samenwerking binnen de Euregio op het vlak van onderwijs en arbeidsmarkt. Dit versterkt Nederland binnen de Europese samenwerking en strategische kennisinfrastructuren, en sluit aan bij het streven naar strategische autonomie en sleuteltechnologieën. Hiervoor heeft het Rijk reeds 42 miljoen euro beschikbaar gesteld.

2

Nationale prioriteit met internationale impact

Behoud van de Einstein Telescoop als nationale prioriteit is essentieel voor de strategische autonomie van Nederland op het gebied van kennis, technologie en innovatie. Het project versterkt Europa's internationale positie en invloed. Verankering en garantiestelling van de gereserveerde middelen uit het Nationaal Groeifonds zijn daarbij cruciaal. Dit ondersteunt kabinetsdoelen op het gebied van big science, AI, dataveiligheid en sluit aan bij het Groeifonds en het strategisch technologiebeleid.

3

Economische motor voor talent, campus en regio

Binnen de kennisas Leuven–Aken groeit een Europese topregio voor hightech en innovatie. Met de mogelijke komst van de Einstein Telescope en de AI Gigafactory in Jülich wordt onze grensregio een krachtige motor voor economische groei, talentontwikkeling en campusversterking. (Tri)nationale samenwerking is nu cruciaal om Europa technologisch zelfstandig en toekomstbestendig te maken. Dit draagt bij aan regionale spreiding van groei, brede welvaart en versterking van de kenniseconomie buiten de Randstad, en sluit aan bij nationale innovatie- en regiobalansdoelen.

Meer info
via deze
QR code



Contact

**Heeft u vragen of behoefte aan een nadere toelichting?
Laat het ons dan weten, we gaan graag met u in gesprek!
U kunt contact opnemen met het team Public Affairs van
Provincie Limburg via publicaffairs@prvlimburg.nl of via
043-389 9999.**

